

К.е.н. Галицька Е.В.

Донкоглова Н.А.

Національний університет «Києво-Могилянська академія» (Україна)

Роль та основні підходи до організації самостійної роботи студентів

Одним із найважливіших питань підготовки кадрів, фахівців нової формації, здатних працювати в умовах ринкової економіки, є ефективна організація самостійної та індивідуальної роботи студентів усіх форм навчання.

Для забезпечення організації та проведення самостійної роботи у вищих навчальних закладах розробляються навчально-методичні матеріали, комплекси, навчально-методичні посібники тощо. Методичні розробки, крім загальних положень, містять:

- програми навчальної дисципліни;
- робочу програму дисципліни: тематичний план дисципліни, плани лекційних та практичних (семінарських) занять;
- розділ «Самостійна робота студентів»;
- питання, завдання, вправи, тести для проміжного та підсумкового контролю знань студентів;
- список рекомендованої літератури.

Навчально-методичні комплекси та посібники, обов'язково, крім вищевказаних розділів, включають методичні рекомендації до самостійного вивчення тем відповідних курсів, додатки, словники основних термінів та понять тощо. З кожної навчальної дисципліни вказується, за якими формами здійснюється самостійна робота студентів. Самостійна робота студентів проводиться протягом усього періоду вивчення дисципліни. Ця робота полягає в:

- опрацюванні лекційного матеріалу, що контролюється викладачем, який на початку лекційних занять проводить опитування чи «предтест», що дозволяє виявити наявні знання студентів з відповідної теми курсу;
- підготовці до практичних та семінарських занять, коли передбачається не тільки опанування лекційного матеріалу а й самостійне вивчення окремих питань, а в деяких випадках, і тем курсу;
- виконанні домашніх завдань, загальних для всіх студентів групи або індивідуальних;
- підготовці до поточного експрес-контролю (з кожної теми), рубіжного, коли оцінюються знання в комплексі з 2-3 тем, та підсумкового.

Самостійно готуючи до занять, студенти керуються програмою, опрацьовують рекомендовану літературу. При цьому велике значення надається проведенню індивідуальних консультацій. Так, на кафедрі фінансів Національного університету «Києво-Могилянська академія» складено графік проведення індивідуальних консультацій студентів, де вказано прізвище викладача, день та час проведення консультацій. На індивідуальних консультаціях викладачі допомагають студентам розібратись у складних питаннях курсу, визначитись щодо розв'язання окремих вправ, з'ясувати проблемні питання. При цьому велике значення має ефективна організація контролю за самостійною роботою студента. Це сприяє не тільки активізації роботи студентів над вивченням тієї чи іншої дисципліни, стабільності набуття студентами базових знань, а й підвищенню загального рівня підготовки фахівців. Важливим є аналіз повноти та якості відповідної методичної документації, коректність складання завдань й тестів, відповідність їх програмі курсу, викладеному теоретичному матеріалу тощо.

Розвитку творчого потенціалу майбутнього фахівця сприяє і використання комп'ютерів та інформаційних технологій в навчальному

процесі, оскільки у практичній діяльності спеціалісти економічного профілю, особливо в галузі фінансів, мають справу з великим обсягом первинної інформації, при цьому обмеженими термінами їх обробки. Комп'ютерні класи використовуються не тільки для забезпечення безпосередньо навчального процесу, проведення лабораторних занять, тестування тощо, а й для самостійної роботи студентів.

Важливим елементом підвищення ефективності навчального процесу і, зокрема, самостійної роботи, є проведення на кафедрі методичного семінару, на якому розглядаються питання методики проведення лекційних та інших видів занять, організації самостійної роботи студентів, стану начально-методичної документації, її відповідності вимогам вищої школи, обговорюються відкриті заняття. При цьому проходить не формальне обговорення, а творчий процес, який дозволяє виділити як традиційно необхідні компоненти всіх видів занять, так і новаторські, нові підходи до організації освітнього процесу. Як показує аналіз такої роботи, це дає можливість не тільки підвищити якість проведення занять, а й вельми допомагає молодим викладачам, асистентам та аспірантам вміло спрямовувати студентів на самостійне опанування викладеного лекційного матеріалу.

Головна мета викладачів вищої школи – забезпечити на високому науково-теоретичному та методичному рівні викладання фахових дисциплін та організацію й проведення самостійної роботи студентів і підвищення її ефективності.